

Fra: Per Waage (permwaage@gmail.com)

Sendt: 23.06.2020 14:10:24

Til: Postmottak Helgelandssykehuset (postmottak@helgelandssykehuset.no)

Kopi:

Emne: Henvendelse til Helgelandssykehuset

Vedlegg: Alstahaug kommune og Helgelandssykehuset.docx;Habilitetsvurderinger i Helse Nord.docx

Jeg anmoder med dette om at denne mailen med de to vedlaggene blir videreformidlet til styreleder i Helgelandssykehuset adm direktør i Helgelandssykehuset informasjonssjef Tore Bratt i Helgelandssykehuset.

Vedlagt forefinnes et leserbrev med noen refleksjoner etter kontaktmøtet i Korgen mellom Helgelandssykehuset og de tre vertskapskommunene. Møtet er ut fra det som har stått i avisene og som også er gitt en omfattende omtale på sosiale media blitt litt av en snakkis folk imellom.

Videre vedlegger jeg et tidligere leserbrev som omhandler habilitet der jeg har skrevet om det ut fra mine erfaringer som statlig etatsjef i nesten 25 år under to departementer, nemlig Justisdepartementet fra 1990 og fram til 2001 og under Finansdepartementet fra 2001 til utpå våraparten 2015. Jeg var også byråsjef/underdir/avdelingsdir i Miljøverndepartementet fra 1974 til 1983 i to ulike avdelinger og under statsrådene Tor Halvorsen, Gro Harlem Brundtland, Rolf Hansen, Wenche Frogn Sellæg og Rakel Surlien. Når det ikke ble foretatt noen habilitetsvurderinger i forkant av utnevningen av nytt styre for Helgelandssykehuset skaper det bare problemer og store utfordringer. Disse forsterkes av at det heller ikke i ettertid blir gjort slike vurderinger. Jeg vil tro at den henvisningen som jeg har gjort til prof Jan Fr Bernt ved UiB og sensorveiledningen fra Norges fremste juridiske lærested ift eksamensoppgave forvaltningslovens para 6, bør være av interesse i fortsettelsen.

Med hilsen

Per Waage

OM ALSTAHAUG KOMMUNE OG HELGELANDSSYKEHUSET.

Formålet med denne artikkelen er å gi uttrykk for noen refleksjoner etter det avholdte dialogmøtet i Korgen mellom Helgelandssykehuset (HSYK) og de tre vertskapskommunene Alstahaug, Vefsn og Rana.

På sosiale media og i lokalpressen har økonomien i Alstahaug kommune vært omtalt en rekke ganger. Spørsmålet har også vært reist i sosiale media om den dårlige økonomien i kommunen kan ha noen konsekvenser for den rollen helseminister Høie har besluttet å tillegge Alstahaug som vertskommune for det såkalte hovedsykehuset på Helgeland.

I Helgelands Blad for onsdag/torsdag i forrige uke (15/16 juni) er det en lederartikkel der den økonomiske situasjonen i kommunen er utførlig kommentert. Lederartikkelen er usedvanlig sterk kost.

Ifølge lederartikkelen gikk kommunen for første gang på 10 år med et underskudd (13,3 mill kroner). De samlede driftskostnader endte 42,8 mill kr over det vedtatte budsjett for det året. Lønningene endte 16 mill kroner over budsjett. Verstingen i administrasjonen er kona til rådmannen, som er kommuneoverlege, med et overforbruk på 16,4 mill kroner. Det er hun som er frikjøpt 50% for å passe på adm direktør og hennes administrasjon i HSYK, samt Rana kommune når det gjelder konseptfasen for Helgelandssykehuset.

Revisor for Alstahaug kommune har etterlyst dokumentasjon på reiseregninger, udokumenterte timelister, og feil på lønningene. Dette er en meget alvorlig situasjon med så vidt store avvik at kommunens revisor har tatt opp i et såkalt nummerert brev. Det er en vanlig framgangsmåte med nummererte brev når revisor mener at det er forhold som absolutt må rettes opp. Ifølge Helgelands Blad er brevet fra revisor er ikke å oppdrive i kommunens postjournal, men avisen gir uttrykk for å inneha en kopi. Det kan neppe bety noe annet enn at noen som har adgang til det må ha fjernet brevet fra postjournalen for å hindre innsyn.

I tillegg til dette forekommer det regnskapsfeil i investeringsregnskapet som fører til økt kommunal gjeld på 21,2 mill kroner. Avisen mener at "de folkevalgte fra Rødt og SP som ble så store at de kan styre kommunen som de vil, har ikke løftet en finger for å gjøre noe med de grunnleggende styringsvanskelighetene, ei heller gi tydeligere signaler om pengebruken". Jeg går ut fra at det mht størrelsen refereres til resultatet av siste kommunevalg som førte til at SP fikk ordføreren og Rødt varaordføreren.

Videre skriver avisen at "kommunen fort kan miste styringen og må overgi seg til Fylkesmannen. Gapestokken kalles Robek-lista". Unektelig kraftig kost fra avisen som forøvrig har ytret seg kritisk kommuneledelsen om hvordan det ageres fra kommunens side når det gjelder sykehussaken og oppfølgingen av den saken etter at statsråd Høie fattet sin beslutning om framtidig sykehusstruktur på Helgeland.

Til det påtenkte nye sykehuset i Sandnessjøen eller et eller annet sted på den såkalte aksene som ingen i dag vet eksakt hvor er, skal det rekrutteres mye akademisk arbeidskraft. Sannsynligvis skal også en rekke stillinger som i dag er i Mosjøen, flyttes til dette nye sykehuset. Det blir ikke lett å rekruttere arbeidskraft til

en kommune som er så blakk at det må lånes penger til lønninger. Denne økonomiske situasjonen i kommunen vil sette effektive begrensninger på hva kommunen kan engasjere seg i med å bygge ut den kommunale infrastrukturen og tjenestetilbudet som er nødvendig. Jeg har rekruttert akademisk arbeidskraft til Rana i nesten 30 år og vet av erfaring at for å rekruttere slik arbeidskraft til en kommune over en viss størrelse og som er veldrevet med gode tilbud også for framtiden er mye enklere enn når det motsatte er tilfelle. Da er det en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse at det må være rimelig god orden i den kommunale økonomien. Hvis kommunen ikke har orden i sin økonomi med en økende svikt i de kommunale tjenestene, er rekruttering som nevnt faktisk ikke mulig. Heller ikke det å rekruttere til et lite sted med begrensede sentrumsfunksjoner er ikke en kurant oppgave. Dertil kommer også de begrensede muligheter for å skaffe jobb til begge ektefeller i en familie når det aktuelle stedet er lite og derfor har begrensede jobbmuligheter. Enda verre blir det å utøve en rekrutteringsfunksjon når man ikke vet hvor man skal rekruttere til. Nettopp dette med rekruttering var et av flere kjernepunkter i ressursgruppa sin rapport i fjor og som førte til en helt annen konklusjon enn den i Helse Nord og hos helseminister Høie, men som dessverre ble lagt bort etter at et flertall i styret for HSYK kuppet styrebehandlingen ved å legge til side all faglighet etter et benkeforslag om det stikk motsatte av alle faglige utredninger.

Rådmannen er selvfølgelig ansvarlig overfor politikerne for at administrasjonen ikke bruker flere penger enn det som er bevilget. Det er den samme rådmann som på det nylig avholdte dialogmøtet i Korgen advarte adm direktør for HSYK på det sterkeste mot å kjøpe den gamle sykehjemmet på Selfors for 5 mill kroner. «Hvis en av sykehuslokasjonene blir pimpet opp, vil det skape problemer» uttaler rådmannen til Helgelands Blad uten å gå nærmere inn på hva hans utsagn egentlig måtte bety i klartekst. Og ordfører Talseth fulgte opp med ytterligere tvetydigheter, nemlig «er spørsmålet om å kjøpe fem tusen kvadratmeter fra Rana kommune en del av det man skal se på i konseptfasen» hadde han angivelig spurt styrelederen om. «Vi forutsetter at dette er noe styret er oppdatert på» sier ordføreren til Helgelands Blad – hva nå disse utsagnene egentlig måtte bety. Hvis man hadde gidde å sette seg inn i saken og skaffet seg en smule dybdekompetanse, ville man raskt ha funnet ut at dette ikke er noen styresak fordi det ligger innenfor direktørens fullmakter. Disse fullmaktene gjelder uavhengig av hva en ordfører og en rådmann måtte mene. Men slik blir det ofte når man møter uforberedt og med mekanisk innøvde utsagn. At det heller ikke en del av konseptfasen slik den ser ut til å være definert så langt er også helt åpenbart. Men når kjøpet er gjennomført, vil det være helt naturlig at også det blir en del av konseptfasen.

Sakens kjerne er kort fortalt følgende: HSYK leier i dag lokaler utenom sykehusets lokaler og betaler ca fem mill kroner i årlig husleie. Prisen på fem mill kroner for å kjøpe sykehjemmet er et tilbud fra Rana kommune. Hvis sykehjemmet kjøpes i år (2020), vil HSYK spare den årlige husleia og besparelsen er ganske betydelig. Fram til 2027 vil HSYK ha spart 35 mill kroner hvis det brukes 5 mill kroner i år på å kjøpe sykehjemmet. Kjøpet er i seg selv så lønnsomt ut fra helt vanlige bedriftsøkonomiske kriterier at det ikke har noen hensikt å regne mer på det. Det jeg lurer på er hvordan man regner på lønnsomhet i Alstahaug kommune om man i det hele tatt gjør det. I lys av de økonomiske resultater som er redegjort for ovenfor og slik det angivelig ligger an så langt med de økonomiske resultater i kommunen for 2020, er spørsmålet høyst

betimelig. Hunden ligger imidlertid begravet et helt annet sted. Det skal jeg komme tilbake til i en egen kommentar på et senere tidspunkt.

Per Waage, pensjonist.

HABILITETSVURDERINGENE I HELSE NORD

Helse Nord sliter med habiliteten til styret i Helgelandssykehuset fordi det er utnevnt tre styremedlemmer uten at det er foretatt noen habilitetsvurdering. Styrelederen i Helse Nord har gjentatte ganger opplyst at det er en «helhetsvurdering» som ligger til grunn for utnevningen. Helseforetakets administrerende direktør har gjentatt mye av det samme, og hennes budskap er at alt er i orden i forhold til denne saken. Ikke alle er enig i det, noe som framgår av mediaomtalen av saken. Rana kommune har bedt om innsyn i saken, og det har man nektet å etterkomme. 333 ansatte på Rana sykehus har klaget på utnevningen blant flere forhold i Helse Nord. Til å begynne med tok Helse Nord folk lett på det og gikk svært langt i å saksbehandle både anmodningen om innsyn og klagen i media. Saken skulle vært oppe til behandling i siste styremøte i Helse Nord, men ble utsatt fordi administrasjonen hadde behov for mer tid til å forberede saken for styret. Det kan bety at styreleder og administrerende direktør må ha forstått at saksbehandling i media er uholdbart, og de har vel også etter hvert blitt klar over kompleksitetsgraden i saken.

Det er forbausende at Helse Nord er kommet i denne situasjonen. Helse Nord er Nord-Norges største bedrift og bør forvente bedre enn som så. Spørsmålet om habilitet er grundig behandlet i pensum til juridikum, i forelesningene i faget og på kurs. Hvis man ikke er jurist så er dette med habilitet noe som er en del av en lederkvalifikasjon, dvs at statlige toppledere må ha kompetanse på dette felt for å kvalifisere seg. I tillegg er det normalt at enhver organisasjon i offentlig sektor har juridisk egenkompetanse som behersker fagområdet i tillegg til den kompetanse topplederen måtte inneha.

Hva er det som har gått galt i dette saken? Slik jeg har opplært og praktisert det som statlig etatsleder i ca 25 år, så gjelder habilitet fra første trinn i saksbehandlingen. Hele systemet er basert på at så snart man ser at spørsmålet om habilitet kan oppstå, skal det gjøres en vurdering av dette. Det ansees som svært uheldig å få en slik vurdering i ettertid eller et stykke ut i saksbehandlingen. Prof em i jus ved UiB, Jan Fr Bernt, en ubestridt autoritet på dette området, var nylig i VG inne på akkurat dette og betydningen av å følge de regler som gjelder i en helt annet sak.

Når det gjelder denne saken fremgår det av de redegjørelser som styreleder og adm direktør har gitt i ulike medier, blant annet i Rana Blad og Helgelands Blad, at det ikke er foretatt noen habilitetsvurdering av dette i forbindelse ved utnevningen av de tre styremedlemmene. Det i seg selv er et klart regelbrudd i forhold til de saksbehandlingsregler som gjelder.

Det sentrale i denne saken er om det er forhold knyttet til utnevningen av de tre som kan føre til at upartiskheten kan trekkes i tvil av andre. Spørsmålet blir om det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til upartiskheten. Alle tre har profilert seg meget sterkt i mange sammenhenger til fordel for et felles sykehus sør for Korgenfjellet for hele Helgeland, dvs legge ned Rana sykehus og etablere et DMS i Rana fordi det er godt nok for Rana som i dag har det største og mest veldrevne sykehuset på Helgeland. Dette er en løsning som statsråd Høie ikke ville ha og som han derfor avviste. Nå skal de tre være med å implementere en løsning med to akuttsykehus, hvorav det ene i Rana ved det nåværende sykehuset på Selfors. Jeg har sett på trykk av nestlederen som er ny i styret og uten nevneverdig erfaring i styrearbeid og virksomhetsstyring, har uttrykt at «rollen» hennes nå er annerledes enn den var tidligere, dvs før utnevningen. Kommunelegen i Mosjøen er i noenlunde «samme båt» med frontalangrep på adm direktør for HSYK for innstillingen til styret for HSYK. Enda verre er det med den tredje fra bunadsgeriljaen som ikke bare har gått svært høyt på banen til fordel for en løsning som statsråd Høie avviste, men også på sosiale medier assosiert seg med en varslers fra Sandnessjøen og der varslene av avvist som helt grunnløse etter grundige eksterne vurderinger som har kostet Helgelandssykehuset over 3,5 mill kroner, penger som kunne

vært benyttet til pasientbehandling. Jeg har også lagt merke til at dette styremedlemmet har stilt kritiske spørsmål om man ikke burde stoppe moderniseringen av operasjonsstuene ved Rana sykehus som er i sluttfasen for å spare penger. Spørsmålet om tillit og upartiskhet er i hvert fall ikke tatt ut av luften.

Ved UiO var det gitt en eksamensoppgave i forvaltningslovens § 6, 2 ledd, JUR 2000 2 avdeling høst 2009. Jeg har lastet ned fra internett sensorveiledningen utarbeidet på landets fremste juridiske lærested, og der er det redegjort for hva som er de sentrale spørsmål. Jeg vil tro at Helse Nord vil slite noe alvorlig når de skal begrunne sin handlemåte og de manglende vurderinger i denne saken. I denne forbindelse bør styret også vurdere om styrets leder og nestleder er habil til å være med på å behandle klagen. For å være på den sikre siden bør antakelig begge to fratres under behandlingen fordi det var de to som etter det som er opplyst som var arkitektene bak utnevningen. Det bør også i den forbindelse vurderes om administrerende direktør er habil. Er administrerende direktør inhabil så er hele Helse Nord det, og da må noen andre behandle klagen. Slik er systemet. For meg er det meget forbausende at Helse Nord har havnet i denne situasjonen som helt åpenbart krever en opprydding.

Per Waage, pensjonist/samfunnsdebattant.